

ŠUJAM, GRIEŽAM, PLETĒJAM...

*Luga trīs cēlienos ar
dziedāšanu.*

Darbojošās personas:

- Ilgā – šūšanas arteļa "Adatiņa" vadītāja. Enerģiska, nedaudz valdonīga dāma.*
Daina – strādā šūšanas artelī "Adatiņa". Apveltīta ar izcilu humora izjūtu.
Ņina – strādā šūšanas artelī "Adatiņa". Kluss, mierīgs, nosvērts cilvēks. Pēc tautības moldāviete.
Maiga – piecu bērnu māte, divpadsmit mazbērnu mīloša vecāmāte.
Taņa – kādreiz skaista, veiksmīga sieviete, tagad nokļuvusi dzīves pabērna lomā (bomzene).
Natālija – melanholiski romantiskais tips. Neprecējusies.
Berta – sieviete ar veiksmīgi izveidojušos karjeru. Par visu un visiem ļoti zinoša persona.
Inta – uzticīga partijas "Brīvību visiem" cīnītāja.
Aija – starptautiski pazīstama modelētāja.
Jānis – Mildas vīrs. Strādā par autobusa šoferi.
Juris – Ilgas neizdarīgais brālis. Nav noteiktas karjeras. Neprecējies.
Rolands – Dainas vīrs, pēc skaita ceturtais.

1. cēliens

Skatuves vidū liels plakāts: "Sveicam 1. šuvēju tehnikuma absolventes!" Skatuves vienā stūrī, blakus durvīm, liels spogulis. Skatuves centrā galdiņš. Daži krēslī. Uz galda telefons. Vāze ar puķēm.

Atskan telefona zvans. Uzskrien Ilga.

Ilga (atbild uz zvanu). Jā!... Ko jūs gribat?... Omu?... Kuru omu?... Mēs te visas omas, mīļais bērns... To omu, kas ir Maiga... viņas vēl nav, bet, kad atbrauks, es nodošu ziņu... Nav par ko! (Noliek klausuli. Grib iet prom, bet telefons iezvanās otrreiz. Nopūšas. Atbild). Jā! Kuru omu jums vajaga?... Ak, jums omu nevajaga... Daina?... Rolands... Pateikt Dainai, ka zvana Rolands... Neteikt Dainai? Kā viņa ar jums parunās, ja neteikšu, ka zvana... Āāā, pateikt, ka zvana, bet neteikt, kas zvana, nu skaidrs, kur var būt vēl skaidrāk! (Pagriežas uz skatuves malu, un skaļi sauc – Daina, pie telefona! Klausās telefona klausulē.) Viņa ar tevi nerunā, nu skaidrs! (Uznāk Daina).

Daina (kašķīgi). Kam atkal ko vajaga? Tā jau laika nav.

Ilga (atdod Dainai klausuli). Tas pats, kas šodien jau piekto reizi! Tavs Rolands. Izskaidrojies vienreiz ar viņu, lai beidz zvanīties!

Uznāk Ņina un Jānis. Nes paplātes ar traukiem. No malas skatās uz abām.

Daina (piekrīt). Labi, izskaidrošos! (Ar joni nomet klausuli).

Jānis un Ņina saskatās.

Ņina (nosodoši). Daina! Tā nevar ar cilvēkiem! (Noliek paplāti uz galda. Sāk kārtot traukus uz galda).

Daina parausta plecus.

Jānis (nogroza galvu). Nabaga Rolands, puisim karsti iet!

Daina (draudoši). Un tu viņu žēlo?

Jānis (bailīgi. Atkāpjas). Man pat prātā nenāk viņu žēlot! Ko sastrādāja, par to lai maksā!

Daina (draudīgi). Tā ir pareiza atbilde! (Aiziet).

Jānis (jautā). Ko Rolands atkal ievārījis?

Ilga (pasmējas). Rolands? Rolands piedzērās un vēl šo to!

Jānis (ieinteresēti). Ko tad?

Ņina (iejaucas). Labāk nesaki, ka neietekmējas!

Jānis (neatlaižas). Nu ko tad? Ei, es esmu savējais. Vai tad jūs, dāmas, savam Jānim neuzticaties?

Ņina (nosaka). Neuzticamies. (Ilgai). Man liekas, no darbnīcas jāatnes vēl kāds galds! Būs daudz cilvēku. Ar vienu galdu nepietiks. Ja lielāka galda nav, tad jāliek divi.

Jānis. Hei, vai mani aizmirsāt? Ko Rolands ir sastrādājis? Jūs man varat izstāstīt, kā vecam draugam, cīņubiedram. Klasesbiedram.

Ņina. Kas tu par klasesbiedru! Klasē tevis nekad nebija. Nevis mācījies, bet flirtēji ar visām pēc kārtas! Donžuāns gatavais! Biji un esi palicis...

Jānis izņem no vāzes puķi un uzdāvina Ņinai.

Ņina (*pasmaida. Nosaka*). Nu, ko es teicu, nemaz neesi mainījies!

Ilga (*Jānim*). Tā vietā, lai te māžotos, ej labāk Jurim palīgos galdus un krēslus nest! Juris tā kā lēnais divplāksnis. Neko nevar izdarīt! (*Sauc*). Juri, kusties taču!

*Uznāk Juris. Nes galdus. Mēģina tam atrast pienācīgu vietu. Tad sāk cilāt krēslus.
Jānis iet viņam palīgos.*

Ilga (*tik un tā neapmierināta. Jurim*). Tev viss notiek tik lēni. (*Nervozē. Visiem*). Strādājiet, strādājiet! Mēs nepaspēsim! Viesi tūlīt sāks ierasties, bet mums pat galdi nav saklāti. (*Skaita krēslus*). Krēslu arī ir par maz. (*Domā*). Jāiet uz bēniņiem, varbūt tur vēl kāds atradīsies. (*Aiziet*).

Jānis (*Jurim*). Kā tu samierinies ar to, ka Ilga visu laiku tevi tā dīda?

Juris (*miermīlīgi*). Lai! Māsa jau vien ir. Viņa sanervozējusies par salidojumu. Jāsaprot!

Ņina (*nosaka*). Tu esi jauks cilvēks, Juri! (*Piebilst*). Pārāk jauks. Tāpēc jau tev arī sievas nav. Paskaties, man vīrs ir, Ilgai ir, Dainai bijuši veseli četri. Tev nekā. Tā, pa jokam – kāpēc neapprecējies?

Juris (*pasmaida*). Nesatiku īsto.

Ņina. Labi, agrāk, jaunībā, tad varēja īsto meklēt! Bet tagad?

Juris (*tikpat mierīgi*). Tagad arī vēl neesmu saticis. (*Aiziet*).

Ņina (*nosaka*). Tā kā joks, vecumdienās īsto mīlestību meklēt! Mūsu gados vairs nevis mīlestību meklēt, bet kādu, ar ko kopā uz slimnīcu uz procedūrām staigāt! (*Pasmejas*). Savu vienīgo, mīļoto gaida...

Jānis (*nopietni*). Tu tiešām tā domā? Mūsu gados mīlēt vairs nevar?

Ņina. Nē, protams, ka es tā nedomāju! (*Uzsmaida Jānim*). Mīlēt var visu mūžu, es to zinu!

Jānis grib kaut ko teikt, bet uznāk Daina, un viņš apraujas un aiziet.

Daina. Kur viņš tā aizskrēja?

Ņina (*pasmejas*). Nokautrējās! Par mīlestību runājām.

Daina (*nikni šķindina traukus*). Neticas, ka pasaulē ir vēl kāds vīrietis, kurš runā par mīlestību! Rolands to pat noīdēt nevar.

Ņina (*mierina*). Neesi nu tik nikna uz to nabaga Rolandiņu! Neko tik traku viņš nav sastrādājis. Būtu piedevusi cilvēkam un laidusi atpakaļ mājā. Nedaudz pajokoja!

Daina (*dusmīgi*). Pajokoja? Vai policistu laistīt no ūdens šļūtenes nozīmē – nedaudz pajokoja? Nakts atskurbtuvē arī neko nenozīmē? Un pats galvenais – nosaukt mani par vecu raganu...

Ņina (*smejas*). Kāpēc ragana, to es saprotu!

Daina grib kaut ko cirst atpakaļ, bet tad atmet ar roku un it kā aizdomājas.

Ņina. Hei, tu ko noklusi! Apvainojies? Es jau tikai jokus dzenu.

Daina. Es par mūsu kursu domāju. Kā gribas visas satikt! Aprunāties.

Ņina (*piekrīt*). Četrdesmit gadus neesam tā kopā sanākušas. Kur tā dzīve palika?

Abas aizdomājas.

Ņina (*nervozī*). Kā tu domā, cik mūsu meiteņu atbrauks?

Daina (*smejas*). Meitenes? Jaunākajai no mums jābūt pāri sešdesmit! Mēs esam vecmāmiņas, nevis meitenes.

Ņina (*pretī*). Meitenes! Man mēs vienmēr paliksim meitenes! (*Domā*). Pie diplomu saņemšanas mēs bijām trīspadsmit, kā tu domā, būs visas?

Daina (*atkārto*). Trīspadsmit? Mēs bijām četrpadsmit! Kā tu tā vienmēr mūsu Jānīti aizmirsti? Viņš bija četrpadsmitais.

Ņina. Jāni varam neskaitīt. Viņš jau tur nevis mācījās, bet solu deldēja! Viņu es neskaitu.

Daina (*smejas*). Tu vari neskaitīt, bet pārējās skaitīs. Nozīmīgākais cilvēks visā kursā! Vienīgais puisis, un vēl kāds! Visas bijām samīļējušās. Berta un Inta toreiz saplēsās viņa dēļ.

Ņina (*smejas*). Atceros! Viena otrai matus plūkāja ārā. Tas bija jautri!

Daina. Redzēsi, visām pirmais jautājums būs, ar ko Jānis apprecējās! Atceries, viņš vienmēr visas kaitināja – vienu no jums es precēju... Zīmīgi, Ņina! Un ko lai saka, apprecēja ar, vai ne?

Ņina. Liecies mierā ar Jāni! Es domāju par pārējām. (*Jautā*). Atbrauks?

Daina (*pārlicināti*). Atbrauks! Mēs tik daudz gadus neesam redzējušās. Ziņkārības labad daža laba kājām atskries. (*Piebilst*). Gadījumā, ja nedabūs limuzīnu, ar ko izrādīties!

Ņina (*neizpratnē*). Kāda izrādīšanās? Par ko tu runā? Nerīkojam jau modes skati, bet kursa salidojumu.

Daina (*ar ironiju*). Te būs tāda dzīvju skate. Atzīsti! Mēs visas, bez izņēmuma, arī es un tu, gribam satikt vecos draugus un salīdzināt, kā kurai izdevusies dzīve. Un ka tik es neesmu tā, kurai vismazāk būs ar ko palieļties!

Ņina (*iebilst*). Es tā nedomāju. Man liekas, tas ir brīnišķīgi, satikties, atcerēties senos laikus!

Daina (*nobeidz*). Un sarēķināt, kurai sejā vairāk krunku.

Ņina (*labsirdīgi nogroza galvu*). Kāpēc nenoveco tava mēle?

Daina (*skatās uz durvīm*). Kur ir Ilga? Viss šis pasākums bija viņas ideja, bet, kad nonāk līdz darīšanai, viņa pazūd.

Uznāk Ilga. Nes lielu fotoalbumu.

Ilga (*lepni Dainai un Mildīnai*). Biju bēniņos, meklēju krēslus. (*Rāda*). Un re, ko es tur atradu!

Ņina (*pienāk klāt. Izbrīnīta, iepriecināta iesaucas*). Mūsu grupas vecais albums! Es vienmēr domāju, kur tas pazuda!

Ilga (*domā*). Nemaz nevaru atcerēties, kā tas pie manis nokļuva. (*Atver albumu*).

Pienāk Daina un Ņina, visas trīs pēta fotogrāfijas.

Ņina (*aizgrābti*). Cik mēs toreiz bijām jaunas un skaistas!

Ilga (*piebilst*). Un dumjas! (*Uzsāk smeldzīgi dziedāt, arī aizkulisēs pieaug it kā sabalsis*).
"Lai bij grūt..."

Daina. Nu tikai sāksies! Asaras, šņuksti un atmiņas, cik puķes toreiz ziedēja krāšņāk un bites dūca melodiskāk. Mēs vēl varētu nodziedāt "Skaista bij jaunība, Tā nenāks vairs". Atpestījiet mani no tā visa! Ciest nevaru gaudulīgas runas.

Ilga. Šodien viss būs vienas gaudulīgas runas, tam jau šādi skolu salidojumi ir domāti.

Šķirsta albūmu.

Daina (*rāda*). Jānis! Neskatās uz objektīvu, bet kaut kur blakus. Nez uz kuru?

Ņina (*rāda uz kādu fotogrāfiju*). Taņa! Viņa bija visskaistākā no mums.

Daina (*piebilst*). Un visiedomīgākā arī. Viņa jau toreiz teica – es par šuvēju nestrādāšu, tā kā jūs, pārējās. Man tas nebūs vajadzīgs. Es apprecēšu partijas sekretāru vai kādas rūpnīcas direktoru.

Ilga. Noteikti arī apprecēja. Skaista viņa bija! Un nebija arī nemaz tik iedomīga, kā tu te runā.

Ņina. Viņai noteikti ir bagāts vīrs, savrupmāja, grezni apģērbi (*piebilst*) un dobermanis.

Daina (*nesaprot*). Kāpēc dobermanis?

Ņina. Es tā iedomājos bagātu cilvēku dzīvi. Ar dobermanī. Ja es būtu bagāta, man noteikti būtu dobermanis.

Ilga (*norāda*). Zita! Kas to būtu domājis, ka viņa tik ātri nomirs! Te viņa izskatās tik veselīga. Bet pēc pāris gadiem jau vēzis...

Uznāk Juris. Uznes vēl krēslus. Ieskatās fotoalbumā.

Juris (*rāda uz kādu fotogrāfiju*). Kas tā tāda?

Ņina. Natālija! Skaista, vai ne? Un ļoti labsirdīga, jauka. Man viņa ļoti patika.

Daina. Man viņa likās stulba. Naiva līdz ārpriekam. Un romantiska, par sarkanām rozēm un princi uz balta zirga vien sapņoja. Noteikti, kā no tehnikuma ārā, tā dabūja savu princi ar vecu moskviču, apprecējās un nodzīvoja visu mūžu, audzinot divpadsmit bērniņus.

Juris aizgrābts skatās fotogrāfijā.

Juris (*cerīgi jautā*). Vai viņa atbrauks?

Ilga Atbrauks! Iespējams, ka atbrauks. (*Jurim*). Kas tev par bēdu? Tu viņu nepazīsti.

Ņina. Ja nu viņš iemīlas? Pēkšņi, vecā albumā, ierauga savu mūža vienīgo un īsto mīlestību!

Ilga (*purpina*). Iemīlas... (*Jurim*). Ej labāk krēslus meklēt! (*Juris aiziet*).

Daina. Maiga! Viņa noteikti nav precējusies. Nevaru iedomāties Maigu precējušos un audzinām bērnus. Drīzāk vadot kādu rūpnīcu vai visu valsti, bet nevis mazgājot kādam neītras zeķes.

Mildiņa (*nosaka*). Kas zin!

Visi kopā (*nepatikā*). Fui, Berta!

Ilga (*Dainai*). Tu, galu galā, nosūtīji viņai ielūgumu?

Daina (*brītiņu domā. Izvairīgi*). Nu, jā, tā varētu teikt!

Ņina. Kāpēc mums viņa jāielūdz? Viņa jau toreiz nevienam nepatika, un tagad būs kļuvusi vispār par nepanesamu, žultainu veceni. Kam mums viņa? Lai visu vakaru sabojātu?

Daina. Pilnīgi piekrītu!

Ilga. Man ar viņa nepatīk, bet šis ir visa kursa salidojums, nevis tikai izredzētajiem. Jūs labāk gribat, lai viņa ierodas un sarīko skandālu, par to, ka nav ielūgta?

Visas novaibstās.

Ņina. Re, Esmeralda! Viņai saule acīs! Smieklīgi saviebusies. Viņas nebūs – slimnīcā! Žēl!

Daina. Vandas arī nebūs. Un man nav žēl. Viņa vienmēr par visu žēlojas. Tagad arī – naudas neesot par ko atbraukt. Laikam gribēja, lai mēs ceļanaudu pa pastu nosūtām, vai?

Ņina. Ko mēs zinām, varbūt viņai tiešām slikti apstākļi.

Daina. Muļķības! Neesi naiva!

Ilga (*sāk smieties*). Inta! Atceraties, kā viņa vienmēr teica? (*Tēlo. It kā pabīda uz augšu brilles*). Inta Baltiņa! Jūsu komjaunatnes pulciņa vadītāja! Lūdzams attiekties pret mani ar pienākošos cieņu!

Daina (*piebalso*). Un visi tie izteicieni – mūsu partijas ceļš, partijas vārdā, partija no jums gaida, ceļš uz saulaino nākotni komunismā...

Ņina (*domīgi*). Domā, viņa pati tam visam ticēja?

Daina. Domāju, jā! Savādāk viņa nebūtu tik smieklīga! Bez viņas tehnikumā neietu tik jautri.

Ilga. Jums tikai par kādu pasmieties!

Daina. Humors ir veselīgs. Nezināji?

Ilga. Kam veselīgs?

Daina (*domā*). Veselībai... Ne tā veselībai, kuru izsmej, protams.

Visas smejas. Klusi uznāk Aija, vienkārši ģērbusies, bet jaušama elegance. Rokā čemodāns, ko noliek zemē. Paliek skatuves malā, vēro notiekošo. Neviens viņu neievēro un turpina iesākto.

Ņina (*paņem fotoalbumu rokās. Šķirsta*). Mums nav nevienas Aijas fotogrāfijas?

Daina (*sapīkst*). Nav un nevajaga. Par Aiju labāk nerunāsim!

Ilga (*Dainai*). Tu nevari dusmoties uz viņu visu mūžu! Mēs, pārējie, esam piedevuši.

Daina. Nav par viņu ko runāt. Tāpat neatbrauks. Gribi, lai tā dāma, tik slavēta, tik ievērojama, dzenas uz kaut kādu nožēlojumu tehnikuma salidojumu no pašas Parīzes? Gaidi ar maisu! Un es viņai arī ielūgumu nenosūtīju. Iešu tērēt markas!?

Ņina. Toties es nosūtīju.

Aija (*ierunājas*). Un es saņēmu!

Ilga, Ņina (*priecīgas*). Aija! (*Metas sasveicināties ar jaunpienākušo. Daina paliek stāvot*).

Ilga. Ja godīgi, tevi mēs vismazāk gaidījām. No pašas Parīzes!

Aija (*rāda uz čemodānu*). Tieši no lidostas!

Ņina (*priecīgi*). Tad jānes tā soma augšā! (*Ņem Aijas čemodānu, grib stiept prom*).

Ilga (*viņu aptur*). Trakā, pārsteipsies! Lai to dara Juris. (*Sauc*). Juri! Palīdzi uznest somas!

Daina (*nīgri*). Varbūt Jurim arī sulaiņa formastērpu uzvilkt, lai dāmai izpatiktu?

Ņina (*Dainai*). Daina, beidz! (*Aijai. Atvainodamās*). Viņa ar gadiem paliek aizvien indīgāka. Nekas vairs nav gana labs. Veca mūsu Dainiņa palikusi.

Aija (*smejas*). Nestāsti, es zinu, kāda bija Daina! Atceraties, kā mūsu konstrukcijas pasniedzēja vienmēr teica ...

Ņina, Ilga, Aija (*kopā*). Ja kaut kas nav skaidrs, visi, izņemot Dainu, var uzdot jautājumus!

Daina sāk smaidīt.

Ņina. Četrdesmit gadi! (*Skatās uz Aiju. Atkārtoti*). Četrdesmit gadi! (*Apskauj viņu*). Kas to būtu iedomājies, mēs tevi neesam redzējušas veselus četrdesmit gadus! Tu nemaz neesi izmainījies!

Aija (*smejas*). Nesaki, ka es pa šiem četrdesmit gadiem nemaz neesmu novecojusi!

Daina (*iespraužas pa vidu*). Muļķības! Protams, ka tu esi novecojusi. Ne tik ļoti, kā mēs, pārējās – tev tajā Parīzē noteikti bija daudz labāka dzīve nekā mums! Bet tik un tā – vecs sakārnis vien esi!

Ņina. Neklausies viņā! Tu labi izskaties!

Daina. Saviem gadiem...

Ilga (*nu jau sadusmota*). Vai tu reiz beigsi? Muti ar līmlentu aizlīmēsim!

Ņina. Es nedomāju izskatu. Tu esi tāda pati – nosvērta, pašpārliecināta. (*Kādu brītiņu klusē*). Kāpēc tu ar mums tā izrīkojies?

Ilga (*tāpat*). Mēs bijām tavas labākās draudzenes. Vismaz mēs tā domājām, ka esam. Un tu pat ar vārdu neiebildies, ko esi sadomājusi darīt!

Daina (*nosodoši. Uzskaita uz pirkstiem*). Tieši tā! Mēs bijām tavas labākās draudzenes. Kopā sākām strādāt Rīgas modēs. Kopā kalām nākotnes plānus. Tu iesniedzi dokumentus Mākslas akadēmijā. Un ar ko tas beidzās? Tu aizbrauc ar kori uz Franciju un pazūdi!

Ņina. Uztraucāties par tevi! Domājām, ka esi mirusi. Gandrīz piecpadsmit gadus ne miņas, ne ziņas! Un tad Ilga dabūja kaut kādus ārzemju modes žurnālus – ELLEs, Burdas.

Ilga (*piebilst*). Toreiz tie skaitījās lieli dārgumi. Nelegāli. Tu jau zini, kā tas bija.

Daina. Ko viņa var zināt! Viņas te nebija.

Aija. Es nezinu – tas ir taisnība, bet es varu iedomāties. Mēs gan daudz nezinājām, par to, kas te notiek.

Ņina (*piekrīt*). Labi, lai ir tā, ka tu saproti, kā tas bija – tie laiki! Bet tad tu varēji mums kaut kā dot ziņu, nevis pieļaut, lai vienīgais, ko mēs par tevi zinām, ir no intervijas ārzemju modes žurnālā.

Daina. Mūs visas vairākas reizes uz Čeku pie izmeklētāja sauca. Visādus jautājumus uzdeva – par tevi, par mums, par mūsu draugiem. Riebīgi!

Aija (*taisnojas*). Es nezināju... Es neiedomājos...

Ņina (*klusina Dainu*). Beidz! Ne jau Aija vainīga, un arī ne mēs. Laiki tādi bija.

Daina (*atkārto*). Laiki...

Aija. Es nezināju.

Daina (*nikni*). Neatkārto visu laiku – es nezināju, es nezināju! Tas mani kaitina.

Aija. Bet es nezināju! Man neienāca prātā, ka mana rīcība var kādu tā iespaidot. Un es arī jums nekad neesmu melojusi, vai kaut ko noklusējusi. Mana palikšana tur bija tikai nejaušība. Tā vienkārši notika. Es braucu koncertēt. Gribēju redzēt Parīzi. Un tad... (*Apklust. Domā*).

Ņina (*atgādina*). Un tad?

Aija (*turpina*). Un tad... Un tad es ieraudzīju kādu senu paziņu. (*Steidzīgi izlabo*). Nē, nevis paziņu, bet draugu. Ļoti senu, ļoti labu, ļoti mīļu draugu. Sākumā zālē, kur uzstājāties, starp skatītājiem. Pēc tam caur logu, uz ielas pie viesnīcas. Mani pat nelaida pie viņa aprunāties. Un tad, pēdējā dienā, mūs veda ekskursijā pa pilsētu. Kaut kā sanāca, ka es atpaliku no grupas. Un tad viņš uzradās. Tā vienkārši. Pienāca klāt un pajautāja, vai es negribu iet viņam līdz. Un es tā vienkārši atbildēju – jā! Tā vienkārši.

Ņina, Ilga, Daina (*atkārto*). Tā vienkārši.

Aija. Un es jums rakstīju. Daudz rakstīju. Katru nedēļu pa vēstulei.

Ilga, Ņina, Daina. Mēs neko nesaņēmām.

Aija. Es zinu. Pie manis reiz atnāca cilvēks no Padomju vēstniecības, un teica, lai es vairāk nerakstot, vēstules līdz jums tāpat nenonāk. (*Domā. Piebilst*). Bet es tik un tā rakstīju, tikai nenosūtīju.

Kādu brītiņu visas četras klusē.

Aija (*saņem un pārtrauc klusumu*). Un jūs? Es neko nezinu par jums. Kā jums klājās visus šos gadus?

Ņina. Ko mēs? Mēs dzīvojām ļoti parastas dzīves. Visas trīs esam precējušās. Man ir dēls. Divi mazbērni. Drīz trešais.

Ilga (*smejas*). Daina mums bagāta! Bija veseli četri vīri. Pievērs uzmanību vārdam – bija. Pēdējais, Rolands, pazuda pavisam nesen.

Daina (*dusmīgi*). Viņš nepazuda, es viņu pati izmetu.

Ilga (*smejas*). Tā tu tikai saki! Kurš var sadzīvot ar tādu raksturu kā tev? (*Aijai*). Tas nešpetnums viņai iedzimts. Dainai ir trīs meitas, un tādu pašu nešpetnu raksturu kā viņai! Viena ir aktrise.

Daina (*kož pretī*). Tev tikai viena meita! Viņa mums par priekšnieci uzkalpojās, tāpēc vairāk bērniem nebija laika. Lūk, tādu nenacionālu cilvēku dēļ mums tagad ir demogrāfijas problēmas. Mēs ar Mildiņu – parastas strādniecītes, bet Ilga – tāāda priekšniece!

Ņina (*pārtrauc Dainu*). Ne nu tāāda priekšniece, bet vispār priekšniece gan. Turpat Rīgas modēs. Nostrādājām tur visas trīs līdz pat pensijai.

Ilga. Tad nāca Atmoda. Pārmaiņas.

Daina (*neiztur un ielien pa vidu*). Kuru rezultātā uzzinājām, ka ar mūsu pensijām nepietiek, lai nomaksātu par dzīvokli, kur nu vēl paēst!

Ņina. Un tad mēs, pēc manām domām, izdarījām ko pavisam traku. Iesākumā tā bija Ilgas ideja, bet mēs ar Dainu jau arī bijām gana trakas, lai tam pievienotos. Mēs savos gados atvērām šūšanas ateljē!

Daina (*atkal neiztur un iespraucas Mildiņas stāstītajā pa vidu*). Šinī pašā mājā! Māja pieder Ilgai. Augšā viņa dzīvo, bet apakšā ir ateljē.

Ilga. Un mums iet labi. Pēdējā laikā vairs netiekam galā ar pasūtījumiem. Domājam, ka būs jāpieņem vēl kāda šuvēja. (*Nobeidz*). Tā kā mēs esam nodzīvojušas ļoti parastus mūžus.

Aija. Toties kopā! Visu mūžu visas draudzenes kopā! Jūs nekad neesat bijušas vienas. Man liekas, tas ir laimīgs mūžs!

Daina, Ilga, Ņina (*saskatās*). Jā, to mēs nekad nebijām iedomājušās!

Ņina. Toties tagad visas draudzenes kopā!

Daina (*nosodoši. Ņinai*). Ne uz ilgu laiku!

Aija (*nesaprot*). Kā tā? Vai kāds ir slimis?

Ņina (*paskaidro*). Veseli! Visi ir veseli. Cik nu mēs, savā vecumā varam būt veseli. Daina tā runā manis dēļ. (*Kādu brītiņu klusē, it kā baidīdamās teikt, un tad šauj laukā*). Esmu nolēmusi atgriezties dzimtenē, Moldāvijā!

Ilga. Nezinu, kas viņai galvā ienācis. Visu mūžu nodzīvo šeit, Latvijā, vīrs – latvietis, bērni Moldāviju pat redzējuši nav, visi draugi šeit, bet viņa tagad, pēkšņi grib dzīvot dzimtenē!

Ņina. Es gribu! Vismaz pamēģināt. Atgriezties atpakaļ uz Latviju varēšu vienmēr.

Aija. Un ko par to saka tavs vīrs?

Ņina. Viņš vēl domā, ko teikt.

Daina. Es, viņa vietā, tev to muļķību no galvas izdzītu!

Ņina atbildei tikai pasmaida. Visas kādu laiku klusē.

Aija (*pārtrauc klusumu*). Kad būs pārējie? Gribas satikt Natāliju, Maigu, Taņu un citas!

Daina (*izsmejoši*). Sāktu jaunību atcerēties, slienāties, beigās vēl to dziesmiņu "Skaista bij jaunība" uzdziedātu!

Ņina (*neizpratnē*). Kāpēc ne? Man patīk tā dziesma! Varam viņu nodziedāt. Uzsākt! "Skaista bij jaunība..."

Daina (*saķer galvu*). Viņa to darīs? (*Mēģina aizspiest Ņinai muti. Ņina aizstāvas. Abas smejas*).

Ilga (*aizrāda*). Beidziet, abas divas! Pieaugušas, nē, ko es runāju, jau vecas sievietes, vecāsmātes, un uzvedas tā, it kā būtu meitenes! Ņinai ir reimatisms, un tev arī, Daina, domājams ir kāda slimība!

Daina, Ņina (*ar ironiju*). Kā tad mums ir jāuzvedas, tādām pieaugušām, nē, vecām sievietēm?

Ilga. Ar cieņu, kā tas pienākas cilvēkam jūsu vecumā!

Aija. Ejam, cienīgmātes, parādiet man, kur apmesties!

Uznāk Jānis. Nes krēslus.

Jānis (*priecīgs ierauga Aiju*). Aija, mīļais cilvēk! Cik sen tu neesi redzēta!

Abi sasveicinās.

Aija. Jāni, starp citu, kuru no visām tad tu apprecēji?

Jānis grib atbildēt, kad...

Kaut kur aizkulisēs atskan troksnis. Lamāšanās. Ieklūp Rolands.

Daina (*nikni*). Roland! Ko tas te dara? (*Aizdomīgi*). Atkal piedzēries!

Rolands. Jums tur priekšnamā elektrības nav! Tā jau godīgs cilvēks var galu ņemt.

Daina (*nikni. Gandrīz metas virsū, bet Ņina aiz rokas tur*). Godīgs cilvēks? No kura laika vecs plencis, tāds, kurš policijas uzskaitē, ir godīgs cilvēks?

Rolands (*taisnojas*). Policijas uzskaitē es esmu tikai no vakardienas.

Daina. Ak, tas mierināja manu sirdi! No vakardienas! Ko tu velcies uz kārtīgu cilvēku pasākumiem? Vācies prom!

Rolands (*savelk nevainīgu ģīmi*). Mīļā, labā, Dainiņ, sirdspukīt! Nu piedod man! Ja tu zinātu, kā es visu nožēloju!

Daina (*pārjautā*). Visu nožēlo?

Rolands. Visu, visu, visu, visu!

Daina. Arī to, ko pateici?

Rolands (*bravūrīgi*). Jā!

Daina. Nu un ko tu tādu tovakar pateici, par ko tagad atvainojies?

Rolands (*samulst. Stostās*). Nu... nu... nu... Mīļā, vai nav vienalga – es visu, visu nožēloju! Katru zīlbīti, katru burtiņu! Laid tikai atpakaļ mājās, kur lai es nakti tagad guļu, uz ielas vai?

Daina. Lūk, kāpēc tu nāc! Ne jau tāpēc, ka gribi man atvainoties, bet tāpēc, ka nav kur palikt! Pamēģini pieteikties atskurbtuvē! Tur tādiem kā tu loža vienmēr ir brīva.

*Paņem Ninu, Ilgu un Aiju aiz rokām, un visas bravūrīgi aiziet.
Rolands grib skriet pakaļ, bet Jānis attur.*

Jānis. Tādi kā tu apkauno visu vīriešu dzimumu!

Rolands. Nesaki, ka tu nekad neesi iemetis tā pavairāk un pēc tam saplēšies ar sievu!

Jānis. Iemetis esmu, bet saplēšies ar sievu – nekad! Tu ko, nekad neesi dzirdējis par nolūgšanās taktiku?

Rolands (*izbrīnīts*). Nē, nekad!

Jānis. Nāc, izstāstīšu!

Abi aiziet. Atskan telefona zvans. Uznāk Ilga. Ierauga čemodānu.

Ilga (*dusmīgi*). Tas Juris! Atkal slaistās! Teicu, lai čemodānu aiznes. (*Sauc*). Juri! Somas! (*Paceļ klausuli*). Jā... omu?... mīļais bērns, kuru omu... Maigas omu?... Viņas vēl nav, bet kad būs, nodošu ziņu... Ak tā, mannā putra ir piedegusi, nu žēl gan!

Noliek klausuli un dodas prom. Uznāk Juris. Paņem Aijas somu, lai nestu prom. Ierauga fotoalbumu. Uzmanīgi paskatās apkārt un ātri kabatā iebāž vienu no fotogrāfijām. Aiziet.

2. cēliens

Tā pati telpa. Uznāk Taņa. Netīrā, savalkātā apģērbā. Netīriem matiem. Galvā uzsprausta jocīga, sarkana cepure, ar pāva spalvu, atgādina teātra butaforiju.

Redzami iereibusi. Rokās veca, nobružāta soma. Pirmais, ko ierauga, ir galds. Metas klāt un sāk kaut ko meklēt.

Taņa (*vīlusies*). Vai grādīgāka te nekā nav? Kā teica mans vīrs, kas tā par māju, kur nav nekā grādīgāka par kefiru!

Dzeramo neatradusi, ierauga ēdienu. Metas tam klāt un abām rokām štopē aiz vaigiem. Kad tur vairs neliens, sāk bāzt ēdienu somā. Uznāk Juris.

Juris (*ierauga Taņu. Sāk kliegt*). Zagle! Bomzene tu tāda! (*Metas klāt. Atņem somu un krata ārā tur salikto ēdienu. Taņa mēģina aizbēgt, bet Juris viņu noķer un sauc Ilgu*). Ilga, nāc, es zagleni noķēru! (*Uzskrien Ilga, Ņina. Ņina pētoši skatās uz Taņu*).

Ilga (*sākmā dusmīgi*). Juri, ko tu auro? Vai tas atkal ir viens no taviem stulbajiem jokiem? Vienreiz būtu laiks pieaugt! (*Ierauga Taņu. Izbrīnīta*). Kas tā tāda?

Juris (*lepni*). Klaidone! Paskaties, cik netīra! Smird! Noteikti gribēja mūs apzagt. Labi, ka es laikus paspēju. Ja ne es, tad... (*Nepaspēj nobeigt savu sakāmo, jo Taņa sāk žēlabainā balsī aurot*).

Taņa. Dāmas, mīļās dāmas! Es esmu tāda pati cienījama dāma, kā jūs! Re... (*Rāda uz savu sarkano cepuri*) ...kāda man smuka hūte! Kā lēdijai! (*Nožagojas*). Ar mani tā nevar apieties! (*Noaurojas pilnā balsī*). Es pieprasu cieņu! Mans vīrs vienmēr teica – pret cienījamu cilvēku jāizturas ar cieņu!

Ilga (*ātri izlemj. Jurim*). Iedod viņai virtuvē kaut ko paēst un izliec ārā aiz durvīm! (*Pagriežas, lai ietu prom*).

Ņina (*izbrīnīta, pie sevis nosaka*). Tas nevar būt tiesa! (*Apstādina Ilgu un Juri, kurš jau grib vilkt Taņu prom*). Uzgaidiet mirkli! (*Ilgai*). Ieskaties viņā vērīgāk, tu neko neredzi?

Ilga (*nevērīgi pagriežas, uzmet pētošu skatienu Taņai un tikpat ātri pagriežas, lai dotos prom*). Kas tur ko redzēt, tāda kā dīvaina – bomzene, kas bomzene! Tādu tagad savairojies pilna pasaule. (*Tad pēkšņi apstājas. Apgriežas un vēlreiz pētoši skatās Taņas sejā. Tāpat kā Ņina*). Tas nevar būt tiesa! (*Mildiņai*). Te nu bija tavi dobermaņi...!

Juris (*neizpratnē*). Kas var un kas nevar būt tiesa? Kādi dobermaņi? Vai man mest viņu ārā?

Taņa (*meklējas pa somu*). Mani nevar mest ārā! Es ir lūgta persona!

Juris (*velk Taņu uz durvīm. Taņa pretojas un izmisīgi meklē kaut ko somā*). Lūgta vai nelūgta! Tādā izskatā nevienu neielūdz!

Taņa (*sašutusi*). Kādā izskatā, kādā izskatā...! Man ir jauns hūte! Sarkans, smuks hūte. Man ir labs izskats... Vismaz labāks nekā vakar. (*Turpina meklēt kaut ko pa somu*). Kur tas ir palicis?

Ilga (*dusmīgi Jurim*). Liec taču tu to cilvēku vienreiz mierā! Kā kaut kas, tā mest visus ārā!

Juris (*apskaišas*). Mest ārā, nemest, mest ārā, nemest! Pati nezin, ko grib!

Palaiž vaļā Taņu. Aiziet. Taņa nenoturas un pakrīt. Cepure aizlido pa gaisu.

Taņa (*ķer pusrāpus savu cepuri*). Mans sarkanais hūtis! (*No cepures izkrīt papīra gabaliņš. Taņa saķer to un priecīgi sauc*). Vei, kur tas ir!

Ņina (*notupstas blakus un atbīda Taņai no sejas matas, lai labāk redzētu seju*). Taņa! Tā tiešām esi tu...!

Taņa Mani nevar dzīt prom! (*Rāda papīra gabaliņu*). Mani ielūdza. Un man ir jauna cepure. (*Sāk raudāt*).

Ņina (*apskauj un mierina*). Es zinu, ka tev ir ielūgums! Nebaidies! Nevieni tevi prom nedzīs. (*Paskatās uz Ilgu*). Vai ne?

Ilga (*piekrīt*). Protams, ka tevi neviens prom nedzēs! Tu esi ielūgta tāpat kā citas. (*Ņinai*). Nespēju noticēt, ka tā patiešām ir viņa. Mūsu Taņa!

Ņina. Mūsu skaistā Taņa! Mūsu lepnā Taņa! (*Neticīgi*). Ko dzīve ar viņu ir izdarījusi!

Ilga (*izlemj*). Tādā izskatā pārējiem viņu rādīt nevar. Ved Taņu augšā, ieliec dušā, mēģini dabūt kaut cik tīru! Un vēl, varbūt ūdens palīdzēs nedaudz atskurbt! Viņa ir piedzērusies kā tāds lops!

Taņa (*dzird, ka viņu nosauc par lopu un sāk kliegt*). Nepareizi! Es neesmu lops, es esmu cilvēks! Es esmu ielūgta!

Ilga (*Ņinai*). Dabū viņu prom! Es iešu, paskatīšos, vai starp manām drēbēm nebūs kaut kas, kas viņai varētu derēt.

Dodas prom. Ņina palīdz Taņai piecelties un ved uz otru pusi. Taņa ierauga savu cepuri. Kliež: "Cepure!" Liecas tai pakaļ un nokrīt atkal. Ņina palīdz pacelt cepuri, uzpicina to Taņai galvā un beidzot laimīgi dabū viņu prom. Uznāk Natālija un Berta. Natālija ģērbusies drusku par daudz romantiski. Bertai mugurā redzami dārgs apģērbs, bet slikti izvēlēts, var redzēt, ka viņai nepiestāv.

Berta (*nicīgi*). Vai man tikai izlikās, vai arī te auroja dzērāji!

Natālija (*klusā, maigā balsī. Mierina Bertu*). Tev tikai izlikās.

Berta (*nicīgu skatu nopēta apkārtni*). Vai šitā ir īstā vieta? Neizskatās nemaz tik šiki, kā varētu padomāt. Pašām savs ateljē! (*Natālijai*). Paskaties ielūgumā, šitā ir īstā vieta?

Natālija (*apstiprina*). Īstā! Ja netici, paskaties savējā ielūgumā. Tur jābūt rakstītai tai pašai adresei.

Berta (*izmet*). Mans ielūgums palika mājās. Neesmu jau vēl bērna prātā, lai nespētu atcerēties vienu adresi.

Natālija (*šaubās. Bailīgi*). Tas nav labi! Ja nu šeit prasa tos uzrādīt, kā tu pierādīsi, ka tiešām esi ielūgta?

Berta (*nīgri*). Kāpēc lai mani neielūgtu? Ielūgts ir viss kurss, tāpat arī es. Kas, es sliktāka par citiem? (*Ierauga spoguļi un sāk spoguļoties. Secina*). Pat labāka! Labāka par citiem. Saderam, ka neviena nebūs tik labi apģērbta, kā es!

Natālija. Tik dārgi noteikti nē! Tas esot bijis visdārgākais apģērbs, kāds jebkad mūsu pilsētiņā ir pārdots.

Berta (*uztraukta*). Kā tu zini?

Natālija. Par to visi runāja. Tu pasūti apģērbu no pašas Parīzes un gribi, lai par to neviens nerunā?

Berta. Tad tu te apkārt par to nerunā!

Natālija (*neizpratnē*). Kāpēc?

Berta (*padomā*). Negribu, lai viņas justos kaut kādā ziņā neērti, ka nevar atļauties tādu tērpu, kā manējais.

Natālija. Tu jau ar nevari atļauties. Pārdevēja visiem stāsta, ka tu šo tērpu esi paņēmusi uz parāda.

Berta (*nikni*). Klausies vien visā, ko apkārt runā! Tāda kā tenku vācele! Šeit turi muti!

Natālija (*nobijusies. Mierinoši*). Labi, labi!

Uznāk Juris. Berta sarosās. Mēģina pievērst sev uzmanību.

Juris (*neredz Bertu. Skatās uz Natāliju. Priecīgs*). Es jūs pazīstu! Jūs esat Natālijas kundze! Uzreiz pēc fotogrāfijām atpazīnu. (*Satraucies, paķer krēslu*). Apsēdieties!

Berta (*aiz muguras mēdās*). Apsēdieties! (*Skaļi*). Es gribētu zināt, kas te par tādu kārtību? Ciemiņus uzaicina un pēc tam neliekas ne zinīs! Liek kvernēt vieniem pašiem.

Juris (*samulsis. Nezin īsti, kur skriet*). Es tūliņās pasaukšu māsu. (*Apjucis paskaidro, jo nezina, vai ciemiņi zin, kas ir viņa māsa*). Ilgu! Ilga ir mana māsa. (*Grib skriet projām. Tad apmulsis nāk atpakaļ. Natālijai*). Mēs nemaz neiepazināmies. Es esmu Juris, Ilgas brālis!

Natālija. Ļoti patīkami! Natālija. (*Pasmejas*). Bet jūs jau to zināt.

Berta (*iejaucas pa vidu*). Berta! Ja kādu tas interesē... (*Tā kā nevienu tas tāpat neinteresē, turpina*). Ej un sameklē Ilgu! Jābūt taču kaut kādai pieklājībai!

Juris (*atmuguriski, lai ilgāk varētu skatīties uz Natāliju, kāpjas atpakaļ*). Es tūlītīnās... (*Paklūp un gandrīz apgāžas. Aizskrien virsū Ilgai. Pavisam apjucis rāda uz Natāliju*). Natālija ieradusies!

Ilga (*Jurim*). Kas tev? Tu šodien pavisam dīvaini uzvedies! Ne tā kā savā ādā.

Berta (*nicīgi*). Pajocīgs cilvēks!

Natālija (*smaidot*). Kāpēc pajocīgs, man šķiet, viņš ir pat ļoti jauks cilvēks!

Uzsmaida Jurim. Viņš pavisam samulst. Nezina, kur rokas likt. Berta nicīgi nošņācas.

Ilga (*iet klāt pie Natālijas*). Natālija, mīļā, kāds prieks tevi atkal satikt! Mēs tā baidījāmies, ka nevarēsi tikt! (*Apskauj viņu*). Pārējie vēl nav sabraukuši. Nezinu nemaz, ar ko tevi nodarbināt!

Juris (*steidzīgi*). Es labprāt pakavēšu Natālijas kundzei laiku. (*Noved Natāliju malā. Abi iegrimst sarunā*).

Ilga (*neizpratnē*). Kavē ar... (*Noskatās abiem pakaļ*).

Berta (*mēdās*). Labprāt pakavēšu laiku...! Smieklīgi!

Ilga (*neko Bertai neatbild. Nogaida, kad viņa nomierinās*). Berta! (*Grib apskaut arī Bertu, bet pārdomā un sniedz tikai roku*). Man, protams, prieks redzēt arī tevi!

Berta (*nopurpina*). Protams! (*Tad šauj ārā ar tādu niknumu*). Tik ļoti, ka man pat ielūgumu neatsūtījāt?

Ilga (*izbrīnīta*). Kā nenosūtījām? Daina visiem sūtīja. (*Sauc*). Daina, panāc šurp! (*Bertai*). Berta, piedod, tai jābūt kaut kādai kļūdai!

Berta (*neapmierināta*). Piedod... Kļūda... Tā ir prasta nepieklājība un necieņa pret mani kā personību!

Uznāk Daina.

Daina (*skatās uz Bertu un smīkņā*). Tai kaut kas traki ķēries pie sirds! Tāda personība aizvainota!

Berta (*nikni*). Tā ir! Tā ir! Es jūtos aizvainota. Un kā jūs domājat, kā man justies, kad Natālija pa visu pilsēteli vazājas un lielās, ka brauks uz salidojumu. Un es? Un es! Man par to jāuzzin no svešiem! Natālija saņem ielūgumu un es, nē! Ko visi padomās – jūs mani uzskatāt par sliktāku nekā tā liekule Natālija?

Daina (*sadusmojas*). Neiedomājies nozākāt Natāliju!

Berta pieklust.

Ilga (*mēģina visu samierināt*). Lai vai kā, bet Berta ielūgumu nav saņēmusi! (*Dainai*). Tu nosūtījī?

Daina. Kāda runa, protams, ka nosūtīju! (*Tēlo aizvainotu*). Tu ko, domā, ka es esmu tāda neprāša, ka nespēšu izdarīt pareizi pat tādu vienkāršu darbu? Nosūtīju uz Saulespuķu ielu 4. Kā jau tu teici!

Ilga. Nevis uz Saulespuķu, bet Rudzupuķu ielu!

Daina (*pārliecinoši*). Tur bija rakstīts Saulespuķu!

Ilga. Nē, Rudzupuķu! (*Bertai*). Berta, man tev jāatvainojas! Sajukums iznācis! Bet viss jau beidzies labi, tu esi šeit. (*Norāda uz galdu skatuves malā*). Uztaisi sev kafiju, cienājies! (*Pievērš uzmanību Bertas apģērbam*). Tu esi labi ģērbusies! Profesionāli! Dārgs audums, sarežģīta piegrieztne, labi nošūts! (*Atzinīgi māj ar galvu*).

Berta (*iepriecināta par viņai pievērsto uzmanību, lepmi grozās*). Vai ne? Pati šuvu! Un jūs vienmēr teicāt, ka es būšu slihta meistare. Labāka par jums visiem! (*Berta dodas prom, kad apgriežas un pajautā*). Un Jānis būs?

Ilga. Kaut kur tepat grozās? Sameklēt?

Berta (*samulst*). Nē, jā, nē! Vai viņš ir precējies?

Ilga (*apstiprinoši*). Precējies!

Berta (*ziņkārīgi*). Ar kādu no mūsējām?

Daina (*ļaunā priekā*). Jā, ar mūsējo! Kā jau visu laiku solīja.

Berta (*skaudīgi*). Kuru?

Daina. Tevi jau ne!

*Berta grib kaut ko atbildēt, bet tad aiziet pie tālākā galdiņa.
Sāk darboties ap kafijas tasītēm.*

Daina. Paskat, paskat, par velti uzcirtusies! Jānītis nespīd!

Ilga (*nogaida, kad Berta nedzird. Dusmīgi*). Es skaidri atceros, ka teicu – Rudzupuķu! Tu speciāli nenosūtīji?

Daina (*rausta plecus*). Rudzupuķu, Saulespuķu, kāda tur starpība! (*Grib iet prom, tad atgriežas*). Atzīsti, ka tu arī negribēji, lai viņa atbrauc! Viņa mums visu pasākumu izbojās. Piemini manus vārdus!

Ilga. Ne ta izbojās, ne ta ko! Es viņas vietā arī būtu nikna, ja nesaņemtu ielūgumu.

Daina. Bet es tavā vietā ieslēgtu to Bertu čulānā un tur arī noturētu līdz pasākuma beigām!

Pieiet pie Natālijas un Jura. Uznāk Rolands un Jānis.

Rolands (*satraukts*). Tu skaidri zini, ka tā būs pareizi? Nesanāks sliktāk? Ja Daina vēl par kaut ko sadusmosies, var uzsprāgt!

Jānis (*drošina Rolandu*). Uzticies man! Vai esi kādreiz redzējis miermīlīgāku pāri par mani un sievu?

Rolands (*domā*). Nu, strīdējušies jūs nekad neesat! Vismaz man redzot nē.

Jānis. Nu, lūk, ja man izdodas, tad arī tev izdosies!

Rolands (*ar apbrīnu*). Un tas viss tikai ar tās nolūgšanās sistēmas palīdzību?

Jānis. Ne tikai. Es savu, bez visa cita, arī mīlu, bet tas nav tavs gadījums. Uz priekšu!

Rolands (*nesaprot*). Ko – uz priekšu?

Jānis. Izvēlies vienu dāmu, pasēdi ar viņu, aplido, izliecies, ka Daina tev nav svarīga – lai kļūst greizsirdīga!

Rolands (*pārbīstas*). Greizsirdīga! Tas var būt vēl trakāk nekā vienkārši dusmīga! (*Daina iet garām Rolandam un nicīgi nošķācas. Rolands saņemtas*). Lai iet, kura?

Berta (*ieraudzījusi Jāni. Pāri visai skatuvei kliedz*). Jānītī! (*Nāk klāt*).

Jānis (*pārbīstas. Norāda uz Bertu*). Vei kur, pati atradās! Pakavē viņai laiku, parunājies!

Rolands (*neizpratnē*). Par ko?

Jānis. Par laiku, par zirga kājām, vienalga... (*Ātri aizlaižas prom*).

Pienāk Berta.

Berta. Kur Jānītis aizsteidzās?

Rolands. Īsti nesapratu, bet, man liekas, viņu satrauca kājas.

Berta (*Iepriecināta. Pavelk brunčus augšā, lai labāk redzētu kājas*). Manējās!

Rolands. Nē, ne jūsējās, zirga!

Berta (*neizpratnē. Atkārtu*). Zirga...?

Rolands (*paņem Bertu zem rokas*). Bet mēs varētu jauki patērzēt par laiku!

Berta (*neizpratnē*). Bet...

*Berta nevar izšķirties, vai skriet pakaļ Jānim, vai iet līdz Rolandam. Aiziet līdz Rolandam
pie
tālāka kafijas galdiņa. Atkal atskan telefona zvans. Ilga, vēl aizvien pie tā galdiņa, kāro
maizītes.*

Ilga (*dusmīgi*). Kas atkal? (*Paceļ klausuli*). Hallo!... Vai Maigas omu?... Viņas vēl nav... Nezinu, vai brālītis drīkst ēst kaut ko citu bez mannāputras... Kad tava oma atbrauks, nodošu ziņu... Attā! (*Noliek klausuli*).

Uznāk Maiga. Ierauga Ilgu un iet klāt.

Maiga (*sasveicinās*). Labas dienas jūsmājās! (*Pamāj ar galvu Bertai. Viņa tāpat atbild. Uztraukta Ilgai*). Man neviens nav zvanījis?

Ilga (*smejas*). Tad tu esi tā oma, kuru jau kādas piecas reizes meklēja? Tā īsti nevarēja saprast, mēs te visas omas!

Maiga (*satraucas*). Kaut kas mājās noticis? Kaut kas slikts? (*Ķer pie sirds*). Raimondiņš saslimis? Zināju, ka nevajaga braukt!

Ilga (*mierina*). Nomierinies! Neviens nav saslimis. Viss ir kārtībā. Tur mazs meitēns īsti nezināja, kā mannā putra jāvēra. Un vēl interesējās, kāpēc tu uz mobilā telefona zvaniem neatbildi.

Maiga (*velk telefonu ārā no rokassomiņas*). Te pats velns nesapratīs, kā ar viņu jārikojas! (*Telefons iezvanās*). Re, re, zvana! (*Uztraukta. Kliedz klausulē*). Hallo! Hallo! (*Ilgai*). Redzi, neatbild! Būs man iedevuši beigtu telefonu!

Ilga (*izņem telefonu Maigai no rokām*). Nekas nav beigts! Tev tikai jānospiež šī te zaļā podziņa un tad jārunā.

Maiga (*jau mierīgāk*). Ak, tā, nav vis beigts? (*Sāk runāt telefonā*). Hallo, hallo... jā, te oma... mannā putra... kilogramu? Nē, nē, nevajaga katliņā bērt visu kilogramu, pietiks ar glāzi... Raimondiņam ar glāzi pietiks... nu tad atā! Drīz būšu mājās. (*Beidz runāt. Satraukta nopūšas*). Kā viņi, tur, bez manis!

Ilga. Tikko tikai ieradies, bet jau gribi skriet prom? Tā tas neies! Svētki tikai sākas.

*Uznāk Ņina, Jānis, Aija. Nes traukus ar ēdamo. Sasveicinās ar Maigu.
Daina uznes šampanieti. Taņa nes paplāti ar glāzēm. Nomazgāta, tīra, tīras vienkāršas
drēbes,
bet galvā tā pati jocīgā cepure.*

Daina (*paskatās apkārt*). Mēs jau visas gandrīz arī esam sapulcējušās. Varētu sākt! Šampanietis sasils.

Taņa (*nopietni*). Silts šampanietis nav dzerams. To uzreiz var liet ārā. (*Paskaidro*). Tā vienmēr teica mans vīrs.

Visi sanāk, paņem glāzes, Daina ir gatava taisīt vaļā pudeli.

Ilga (*apstādina*). Vai mēs kaut ko neesam aizmirsušas?

Neviens nesaprot.

Ilga. Mūsu slaveno himnu!

*Visi piekrīt. Sastājas kopā un gatavas jau dziedāt, kad uznāk vēl viens aizkavējis viesis.
Inta. Ģērbusies pelēkā kostīmiņā, izskatās pēc pelēkas pelītes. Rokās mapīte.*

Inta (*nostājas visu priekšā. Nevis sasveicinās, bet it kā sniedz paziņojumu*). Inta Kaltiņa!
(*Dodas pie Ilgas, sniedz roku, tad pārējiem. Visu laiku atkārto – "Inta Kaltiņa!"*). Jums vajadzētu mani atcerēties! Es sastāvu partijā "Brīvību visiem".

Daina (*izbrīnīta, sper ārā*). Vēl aizvien partijā? Nu gan tērēta uz to!

*Visi samulst, spiež pasniegto roku un īsti nezina, ko teikt.
Beidzot var sastāties aplī un nodziedāt himnu.*

Visi (*dzied*). Šujam, griežam, pletējam,
Ārdām, lāpām, stepējam...

3. cēliens

Tā pati zāle. Visi, izklīduši pa pāriem, runājas. Priekšplānā iznāk Daina, Ņina un Inta.

Ņina (*jautā Intai*). Kāpēc tu ienākot tā savādi jautāji – jūs mani atceraties? Jocīgi izklausījās!

Daina (*piekrīt*). Jocīgi! Protams, ka mēs tevi atceramies. Kaut ko tādu kā tevi aizmirst nevar!

Inta (*nopietni*). Tādiem cilvēkiem kā es vienmēr ir skaidri jānorāda sava piederība, jāpasaka, kas tu esi, lai vēlāk nerastos pārpratumi. Atpazīstamība un publicitāte politikā ir ļoti nopietna lieta.

Daina (*izsmejošā neizpratnē*). Kādiem tādiem cilvēkiem, kā tu?

Inta (*nopietni skaidro*). Tādiem cilvēkiem, kas nopietni darbojas politikas jomā un aizstāv savas partijas principus.

Daina. Kādus partijas principus! Vai tad mūsu brīnišķā un skaistā komunistiskā partija, ar ceļu uz saulaino nākotni, nav aizklapēta ciet?

Ņina (*izsmej*). Mūsu laikos tas jau var būt pret likumu. Vai, Intiņ, ka tu ar savu politiku nenokļūsti cietumā! Būsi politiski notiesātā.

Inta (*uztraukta*). Mani nekādā ziņā nevajag saistīt ar šo partiju. Es sapratu savu kļūdu, un mana pagātne tika aizmirsta. Es esmu pilnībā reabilitēta. Tagad ticu un cīnos par partijas "Brīvību visiem" ideāliem.

Daina (*izsmej, bet šķiet Inta to nemana*). Kam brīvību?

Inta. Nu... (*Apmulst*). Visiem.... Kam vajadzīgs!

Ņina. Un kādi tie ideāli?

Inta (*stostās*). Ideāli...? Nu tā ... brīvība... visiem.

Daina, Ņina (*nopietni māj ar galvu*). Ak, tā!

Ņina. Interesanta tā tava partija.

Daina (*piebalso*). Un ideāli arī labi. Varbūt mums ar Ņinu arī iestāties?

Ņina (*kareivīgi*). Jā! Mēs ar par to brīvību cīnītos!

Inta (*iepriecināta*). Vai! Tas būtu labi! Es jau ar tādu ideju uz šejieni braucu, lai piesaistītu vairāk domubiedru. (*Rakņājas somā*). Veī, bukletīnus atvedu! Jūs izlasiet! (*Dod Ņinai un Dainai. Viņas ņem arī. Inta dodas pie citiem ar bukletīniem rokās, piedāvā*).

Daina (*sauc pakaļ*). Mēs noteikti izlasīsim!

Ņina. Noteikti izmantosim! (*Klusāk Dainai*). Kā kurināmo krāsniņ...

Daina. Tas tiem smērējumiem ir pārāk liels gods, es savējos izmantošu kā tualetes papīru.

Pienāk Ilga.

Ilga (*aizdomīgi*). Tā vien liekas, ka jūs atkal uz nedarbiem. Eita labāk ko derīgu padarīt! Kafiju uzvāriet! Logus nomazgājiet! Skursteņus iztīriet!

Ņina, Daina un Ilga sāk kārtot kafijas galdu. Pienāk Maiga. Rokās zvana telefons.

Maiga (*dod Ilgai telefonu*). Aizmirsu, kura poga jāspiež. (*Ilga nospiež*).

Maiga (*runā pa telefonu*). Jā, mīļā... Zeķes un kreklis tētim... Nevar būt, ka pazuduši... skapī skatījāties... nav izgudināti?... nezinu, vai es varētu ātri braukt mājās un izgudināt!

Daiga (*izņem Maigai no rokām telefonu. Runā telefonā*). Cik tev gadu, bērns? Piecpadsmit?... Nu tad pēdējais laiks iemācīties gludināt pašai... Nē, gludekļi nemēdz uzsprāgt... (*Dusmīgi noņem telefonu*).

Maiga (*uztraukta*). Kā viņi bez manis!

Ilga. Vienu dienu izdzīvos!

Telefons iezvanās atkal. Ilga paķer telefonu un aizmet pa roku galam. Maiga bēdīgi noskatās pakaļ.

Ilga (*dusmīgi*). Kā tev nav kauna!

Maiga (*neizpratnē, par ko viņai būtu jākaunas*).

Ilga (*paskaidro*). Tādu kā tu dēļ mēs tiekam norakstīti!

Maiga (*vēl nesaprot*). Kādu – kā es? Kas – mēs?

Ilga. Mēs, vecāki cilvēki! Tādu kā tu dēļ mūs ģimenēs vairs neuztver kā līdzvērtīgus. Mēs esam derīgi tikai mājas soļa apkopšanai un viss.

Maiga. Bet tā jau arī ir! Es jau vairs neko citu nevaru. Nopietnu darbu darīt veselība neļauj, bet pa māju, pa solītim vien, varu vēl čibināt.

Ilga. Un līdz kam tas ir novedis? Tava mazmeita nopietni domā, ka gludeklī paslēpta bumba. Tavs dēls nezina, kur ir viņa paša zeķes un krekli. Un ja nu ar tevi kas notiek? Viņi tak nespēs izdzīvot!

Maiga (*grib pārvērst visu par joku*). Noalgos mājkalpotāju!

Ilga (*jautā*). Vai tad viņiem jau tāda nav? (*Pagriežas un aiziet. Atstāj Maigu vienu*).

Maiga kādu brīdi stāv un domā. Atkal iezvanās viņas mobilais telefons.

Maiga (*paceļ telefonu un atbild*). Jā, mīļā! Vai man braukt mājās? Jūs netiekat galā? (*Domā. Atbild*). Oma nebrauks! Šī ir mana balle, un es viņu arī ballēšu! Jums būs jātiek galā pašiem! (*Noliek telefonu un aiziet pie pārējiem. Jokojot jautā Jānim*). Hei, Jāni, kuru tad tu beigās apprecēji?

Priekšplānā iznāk Berta un Rolands.

Rolands (*šaubās*). Vai tā būs labi? Dainai tas nepatiks.

Berta. Kāpēc nepatiks? Viņa tikai priecāsies, kā tu esi izlīdzējis viņas senai draudzenei. (*Šaubās*). Tu nopirki?

Rolands (*izvelk no kabatas šņabja pudeli*). Nopirku! (*Neizpratnē*). Kam tev vesela šņabja pudele? Te ir tik daudz šampanieša. Liķiera pudeli redzēju...

Berta (*izķer šņabja pudeli Rolandam no rokām*). Vajag un viss! (*Bīda Rolandu prom*). Ej, aprunājies ar Jāni!

Rolands apjucis aiziet. Pienāk Natālija.

Natālija (*ierauga šņabja pudeli*). Fui! Tu tak tādas lietas nedzer!

Berta (*smīkņā*). Tas nav man, tas ir Taņai!

Natālija (*nesaprot*). Kāpēc Taņai? Taņa jau nu pavisam nedzers ko tik prastu.

Berta. Prastu! Kāds prastums? Vai tu zini, kas viņa ir? Viņa ir alkoholiķe, kas dzīvo zem tiltiem.

Natālija (*izbrīnīta*). Bezpajumtniece? Melo!

Berta (*smīkņā*). Pati, muļķe, man izstāstīja. Tās lepnās lupatas Ilga aizdevusi. Bet īstenībā... lupatlase!

Natālija (*žēlojot*). Nabaga Taņa! Viņai dzīvē nav paveicies.

Berta. Nav paveicies? Dabūja to, ko pelnīja! Agrāk vienmēr deguns gaisā! Lepna, ka pat sasveicināties nevarēja. Bet tagad... Paskandināšu pudeli gar degunu, šī neizturēs, piedziersies, un nekādas dārgas lupatas nepalīdzēs – visi redzēs, kas apakšā. Lupatlase!

Natālija. Tā nevar darīt!

Berta (*ierauga Taņu. Māj, lai nāk klāt. Natālijai*). Ja nepatīk, pazūdi!

Natālija aiziet. Pieiet pie Ilgas, runājas. Uznāk Taņa.

Berta (*apskauj Taņu*). Mīļā! Cik sen nebijām redzējušās! Uz to tikšanos es tā izdomāju – tev mazu dāvaniņu pasniegt. (*Izvelk no azotes pudeli*).

Taņa (*priecīga*). Labais cilvēk! Tu saproti cilvēka dvēseli! Man tā kaltēja... Tā kaltēja...

Berta. Ņem par labu!

Aiziet prom. Taņa atkorķē pudeli un laimīgi ierauj pirmo malku. Pienāk Ilga un Daina. Ilga izrauj Taņai pudeli no rokām.

Taņa (*sašūt*). Kas tad nu? Es ir brīvs cilvēks! Varu darīt, ko gribu.

Ilga. Vari piedzerties un parādīt visiem senajiem draugiem sevi no tās labākās puses?

Taņa. Varu darīt, ko gribu! (*Mēģina dabūt atpakaļ pudeli*).

Daina (*Pierauj Taņu pie spoguļa*). Vari darīt ko gribi? Paskaties uz sevi! Lūk, kur tava darīšana tevi ir novedusi! Pēc kā tu izskaties? Pēc vecas, nodzērušās vecenes!

Taņa (*kādu laiku skatās spogulī*). Tāda esmu! Un uz to ir jāiedzer! (*Grib paņemt pudeli*).

Ilga. Tev nemaz nav vērts palīdzēt. Viss beidzas ar to, ka tu ieraugi pudeli. Būtu vismaz no senajiem draugiem kaunējusies!

Taņa. Ko tur kaunēties? Kas esmu, tas esmu! Domājat, ka nezinu, kas es esmu? Alkoholiķe! Vienalga, vai piedzeršos šodien vai rīt. Man nav kam nedzert. Visi pēc salidojuma dosies mājās, pie ģimenēm, bet kur es? Man nav kur iet!

Ilga. Es gribēju tev piedāvāt palikt šeit. Istabu dzīvošanai atrastu.

Taņa. Uz jūsu žēlastības dzīvošu?

Daina. Man prātā nenāk tevi žēlot. Strādāsi mūsu darbnīcā. Cik nopelnīsi, tik būs!

Taņa. Tas ir nopietni?

Ilga. Pavisam nopietni! (*Ved Taņu prom*). Aiziesim, nomazgāsim tev seju!

Daina noskatās, kā Ilga aizved Taņu.

Daina (*nikni nokliedzas*). Berta! (*Ierauga Bertu*). Nāc šurp!

Berta, Rolands, Ņina, Aija, Natālija, Juris, Jānis, Maiga un Inta saskrien ap Dainu, prašņādami, kas noticis.

Daina (*rāda uz Bertu*). Tā tur tikko mēģināja piedzirdīt Taņu!

Berta (*nedaudz atkāpjas*). Kādas muļķības! Tā pudele man bija paņēmusies no mājām līdz, un es gribēju to nolikt uz galda. Taņa pati to man no rokām izrāva.

Natālija. Nav taisnība! Tu man teici – gribu piedzirdīt Taņu!

Rolands (*sašutis*). Un to pudeli pēc Bertas lūguma es nopirku! Vismaz naudu atdod!

Visi sašutuši skatās uz Bertu.

Berta (*atkāpjas. Tad sasparojas*). Man te ko, jātaisnojas? Jūs esat manā vai tās dzērājīšas pusē?

Uznāk Ilga un Taņa.

Visi (*paskatās uz Taņu un Bertu*). Tās dzērājīšas pusē!

Ilga (*Bertai*). Berta! Tā vien liekas, tev vajadzētu doties mājup!

Berta (*izbrīnīta*). Mājās? Jūs mani padzenat?

Ilga. Labāk būs, ja tu iesi!

Berta nikna pagriežas uz prom iešanu, tad nāk atpakaļ.

Berta. Kas jūs tādi esat, lai mani padzītu no kaut kāda nožēlojama salidojuma? Neveiksmīnīki! Neviens no jums nav mana mazā pirkstiņa vērts! (*Nicinoši*). Šuvēji! (*Rāda uz savu apģērbu*). Es vienīgā spēju kaut ko profesionāli uzšūt! Visi jūs esat tikai amatieri!

Aija (*izbrīnīta*). Gribi teikt, ka to esi pašuvusi tu?

Berta. Jā! Un tu netici, ka es to varēju?

Aija (*smejas*). Es nezinu, ko tu vari vai nevari, bet tas apģērbs, ar ko tu te tā izrādies, ir manas kompānijas produkcija!

Berta. Melo! Jūs gribat mani vēl vairāk pazemot!

Aija. Viņai uz apkakles jābūt logo – Aija Žedē. Tie ir vienkāršotie modeļi, speciāli Austrumeiropas tirgum. Palētināti. (*Daina ar varu apskatās logo*).

Daina (*sauc*). Ir! Aija Žedē! Nu gan – ierodas, apvaino visus un vēl melo! Nu, ka, taisies prom!

Berta (*sasparojas. Demonstratīvi apsēžas uz krēsla*). Nu un? Nekur es neiešu! Es esmu ielūgta un te arī palikšu. Jūs nevarat mani padzīt!

Daži mēģina noraut Bertu no krēsla. Berta pretojas. Sākas plūkšanās. Klaigāšana.

Rolands (*noraizējies*). Varbūt vajadzētu ātros izsaukt? Varbūt viņa ir... nu tāda... traka?

Daina (*Daina pārtrauc plūkties*). Par sliktu raksturu trako namos neievieto. (*Paskatās uz Rolandu. Atceras*). Interesenti, kāpēc tu Bertai skrēji pudeli pirkt? (*Nesagaida atbildi, bet izdevīgā mirklī saķer Bertu*).

Daina. Ja Berta tik ļoti grib palikt, mēs viņu ieslēgsim čulānā pie grīdas lupatām! Tad viņa piedalīsies pasākumā, bet mums dzīvi nebojās!

Visi piekrīt un aizstumj Bertu prom. Paliek Natālija, Juris, Rolands.

Rolands (*uztraucies*). Es gandrīz vai līdzvainīgs esmu! Nu gan Dainucis būs nikns!

Juris (*smejas*). Toties būs aizmirsusi, par ko iepriekš dusmojās!

Uznāk Daina.

Daina (*rokas bravūrīgi iespiestas sānos*). Nu, mīļais, mums tā kā būtu jāaprunājas! (*Iesīt vieglītiņām Rolandam pa pakausi*). Tu Bertai par izsūtāmo pieteicies? (*Rolands taisnojas, plātās rokām. Daina dusmīga. Abi aiziet*).

Juris. Tā tai laulību dzīvē iet! Jūs jau noteikti pati zināt?

Natālija. Ai, nē, kur man zināt! Es tā arī neapprecējos.

Juris (*izbrīnīts*). Jūs, un neapprecējāties! (*Ar sajūsmu*). Tāda sieviete kā jūs!

Natālija (*pasmaida par komplimentu. Nopūšas*). Jūs noteikti par mani smiesieties, bet es visu mūžu gaidīju īsto mīlestību. Smieklīgi, vai ne? Manā vecumā un runāt par ko tādu...

Juris (*nopietni*). Nē, tas nav smieklīgi!

Natālija. Smieklīgi nav! (*Bēdīgi*). Redzāt, kur tas mani novedis? Mūža nogalē viena pati!

Juris. Zināt? Mēs varētu noiet maliņā, tālāk no šīs burzmas! Parunāt! Es jums pastāstīšu par sevi, jūs man par sevi!

Juris paņem Natāliju zem rokas, abi aiziet. Uznāk Nina un Ilga.

Ilga (*apmierināta berzē rokas*). Tas bija labi! Kā man tas patika! Mēs Bertu atkal iebāzām čulānā! Tāpat kā izlaiduma naktī. Vēlāk izlaidīsim! (*Jurim, Natālijai*). Hei, kur jūs dodaties?

Natālija un Juris neatbild, aiziet.

Ilga (*neizpratnē*). Kas viņiem uznācis? (*Nikni sauc*). Juri!

Nina (*apklusina Ilgu*). Vienreiz mūžā – liec mierā brāli! Viņam savas darīšanas!

Ilga (*izbrīnīta novelk*). Ak, tā! Tu domā...

Nina. Tieši to es domāju!

Uznāk Jānis.

Ņina (*Ierauga Jāni*). Kur tu visu laiku biji?

Jānis (*nopietni*). Domāju. (*Ilgai*). Es gribētu ar savu sievu parunāt vienatnē!

Ilga (*uzsmaida Ņinai*). Viņš būs izlēmis par Moldāviju! Bet es aiziešu to nabaga Bertu izlaist. Būs dabūjusi mācību! (*Aiziet*).

Jānis (*izvelk no aizmugures tur visu laiku slēptu puķi*). Manai skaistajai sievai!

Ņina (*pasmaida*). Atkal no vāzes izvilki?

Jānis. Nē, šito es nopirku – speciāli tev.

Jānis un Ņina kādu brīdi klusē.

Jānis (*saņem*). Man bija jādomā! Par Moldāviju...

Ņina. Un tu izlēmi?

Jānis (*piekrītoši māj ar galvu*). Izlēmu! Braukšu līdz! Ja tu pusi no mūsu mūžiem nodzīvoji manā valstī, tad ir tikai godīgi, ja es otru pusi nodzīvošu tavējā.

Ņina (*pārjautā*). Tad nolemts, mēs braucam?

Jānis (*apstiprina*). Nolemts, mēs braucam!

Uznāk Ilga, nes šampanieša glāzes. Visi sanāk apkārt.

Ilga. Vajadzētu piemērotu tostu!

Daina (*paceļ glāzi*). Ko tur daudz, par tikšanos!

Visi izdzer glāzes un vienojas dziesmā "Rozes, cerību rozes vēl plaukst".

Beigas